

Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Programy prewencyjne w systemie bezpieczeństwa.

Tomasz Serafin, Sergiusz Parszowski

Książka ma na celu ukazanie złożoności oraz interdyscyplinarności procesu zarządzania bezpieczeństwem na poziomie samorządu lokalnego. Autorzy porządkują oraz charakteryzują zagadnienia dotyczące podstaw prawnych funkcjonowania organów samorządu lokalnego w zakresie bezpieczeństwa i profilaktyki, uzupełniając zebraną wiedzę o treści dotyczące realizacji ustawowo nałożonych zadań, tych stałych, jak również doraźnych wynikających z lokalnej specyfiki i zagrożeń. Zawarte w niej treści wskazują kierunki postępowania w trakcie procesu budowy projektowych rozwiązań pozwalających na ograniczenie przestępczości, integrację sił i środków obecnych na terenie działania jednostki samorządu terytorialnego, ale również na opracowanie dostosowanych do potrzeb konkretnych rozwiązań.

Publikacja jest polecana środowiskom akademickim, zarówno wykładowcom, jak i studentom, pracownikom administracji publicznej – rządowej oraz samorządowej, a także pracownikom i funkcjonariuszom służb, straży, inspekcji oraz innych podmiotów działających na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa społeczności lokalnych.

gen. dyw. dr Roman Polko, doradca ds. bezpieczeństwa Prezydenta m. st. Warszawy w latach 2004–2005:

(...) kompletna i uporządkowana publikacja, którą polecam wszystkim pracownikom administracji samorządowej i studentom zajmującym się problematyką systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Realizując kilka lat temu jeden z opisanych w poradniku programów, wspólnie z Władysławem Stasiakiem i Tomaszem Serafinem brakowało nam takiego solidnego opracowania podpartego gruntownym, praktycznym doświadczeniem. Oczywiście, opracowanie ze względu na ograniczenia związane z jego objętością zawiera tylko część informacji niezbędnych do przygotowania programu prewencyjnego, jednak szczegółowa i dobrze dobrana bibliografia stanowi cenne uzupełnienie, pozwalające rozwinąć interesujące czytelnika tematy. Można znaleźć np. opis zagranicznych programów, które w zestawieniu z polskimi doświadczeniami pokazują mniej popularny rodzaj działań prewencyjnych inicjowanych przez władze lokalne – działań opartych na integracji podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i wzmacnianiu efektów poprzez uzupełnianie się w zakresie zadań. Rekomenduję jako obowiązkową lekturę dla sztabów kryzysowych na wszystkich szczeblach administracji.

dr hab. Kuba Jałoszyński, prof. Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie:

(...) książkę autorstwa Tomasza Serafina i Sergiusza Parszowskiego "Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Programy prewencyjne w systemie bezpieczeństwa" należy postrzegać jako niezwykle interesujące, oryginalne i unikalne opracowanie monograficzne, wnoszące nowe treści do problematyki bezpieczeństwa społeczności lokalnych i związanych z nią budową i wdrażaniem na ich rzecz programów prewencyjnych.

Spis treści:

Wstęp

Wykaz zastosowanych skrótów

CZĘŚĆ I

Rozdział 1. Miejsce samorządu terytorialnego w systemie administracji publicznej

- 1.1. Prawne uwarunkowania funkcjonowania samorządu terytorialnego
- 1.2. Struktura samorządu terytorialnego w Polsce
- 1.3. Kompetencje samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego

Rozdział 2. Zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego

- 2.1. Pojęcie bezpieczeństwa i porządku publicznego
- 2.2. Zapobieganie, profilaktyka, prewencja i program prewencyjny
- 2.3. Podstawowe zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego
  - 2.3.1. Samorząd gminny
  - 2.3.2. Samorząd powiatowy
- 2.4. Szczegółne zadania władz lokalnych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego
  - 2.4.1. Zarządzanie kryzysowe
  - 2.4.2. Stany wyjątkowe
  - 2.4.3. Obrona cywilna
  - 2.4.4. Ochrona przeciwpożarowa
  - 2.4.5. Ochrona przeciwpowodziowa
  - 2.4.6. Planowanie przestrzenne
    - 2.4.6.1. Planowanie przestrzenne w gminie
  - 2.4.7. Polityka społeczna
    - 2.4.7.1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
    - 2.4.7.2. Przeciwdziałanie narkomanii
    - 2.4.7.3. Przeciwdziałanie alkoholizmowi
    - 2.4.7.4. Izby wytrzeźwień
    - 2.4.7.5. Pomoc społeczna
  - 2.4.8. Bezpieczeństwo imprez masowych i zgromadzeń
    - 2.4.8.1. Bezpieczeństwo imprez masowych
  - 2.4.9. Ochrona informacji niejawnych i danych osobowych
    - 2.4.9.1. Ochrona informacji niejawnych
    - 2.4.9.2. Ochrona danych osobowych
  - 2.4.10. Ratownictwo medyczne

CZĘŚĆ II

Rozdział 1. Zadania i uprawnienia partnerów programów prewencyjnych

- 1.1. Instytucje o zasięgu krajowym
  - 1.1.1. Policja
  - 1.1.2. Straż Graniczna
  - 1.1.3. Służba Celna
  - 1.1.4. Państwowa Straż Pożarna
  - 1.1.5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
  - 1.1.6. Centralne Biuro Antykorupcyjne
  - 1.1.7. Żandarmeria Wojskowa
  - 1.1.8. Służba Więzienna

- 1.1.9. Straż Ochrony Kolei
- 1.1.10. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- 1.1.11. Inspekcja Transportu Drogowego
- 1.1.12. Państwowa Inspekcja Sanitarna
- 1.1.13. Państwowa Inspekcja Pracy
- 1.1.14. Inspekcja Ochrony Środowiska
- 1.1.15. Inspekcja Farmaceutyczna
- 1.1.16. Inspekcja Handlowa
- 1.1.17. Inspekcja Weterynaryjna
- 1.1.18. Inspekcja Nadzoru Budowlanego
- 1.1.19. Urząd do Spraw Cudzoziemców
- 1.1.20. Ochotnicze Hufce Pracy
- 1.1.21. Prokuratura
- 1.2. Instytucje regionalne
  - 1.2.1. Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
  - 1.2.2. Wojewódzki konserwator zabytków
  - 1.2.3. Państwowa Straż Rybacka
  - 1.2.4. Państwowa Straż Łowiecka
  - 1.2.5. Straż Parku Narodowego
  - 1.2.6. Służba Parku Krajobrazowego
  - 1.2.7. Straż Leśna
  - 1.2.8. Służba kuratorska
  - 1.2.9. Kuratoria oświaty
- 1.3. Instytucje lokalne
  - 1.3.1. Straże gminne (miejskie)
  - 1.3.2. Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych
  - 1.3.3. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej
  - 1.3.4. Komisja bezpieczeństwa i porządku
  - 1.3.5. Urzędy pracy
  - 1.3.6. Spółdzielnie mieszkaniowe
  - 1.3.7. Instytucje kultury
  - 1.3.8. Zakłady opieki zdrowotnej
  - 1.3.9. Samorządowe zakłady budżetowe i spółki komunalne
- 1.4. Obszar prywatny
  - 1.4.1. Firmy ochrony osób i mienia
  - 1.4.2. Zakłady ubezpieczeniowe
- 1.5. Obszar pozarządowy
  - 1.5.1. Uwarunkowanie prawne funkcjonowania trzeciego sektora
  - 1.5.2. Podstawowe rodzaje organizacji pozarządowych
    - 1.5.2.1. Stowarzyszenia
    - 1.5.2.2. Fundacje
    - 1.5.2.3. Związki zawodowe
    - 1.5.2.4. Samorząd zawodowy
    - 1.5.2.5. Organizacje pracodawców i rolników
    - 1.5.2.6. Kościoły i związki wyznaniowe
  - 1.5.3. Zakres i formy współpracy trzeciego sektora z organami administracji publicznej
  - 1.5.4. Wybrane organizacje pozarządowe
    - 1.5.4.1. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
    - 1.5.4.2. Górskie i Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
    - 1.5.4.3. Mazurska Służba Ratownicza

- 1.5.4.4. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych
- 1.5.5. Działalność obywatelska
  - 1.5.5.1. Straże obywatelskie
  - 1.5.5.2. Wolontariat
  - 1.5.5.3. Inicjatywa lokalna

CZĘŚĆ III

Rozdział 1. Strategiczne kierunki działania administracji publicznej

- 1.1. Średniookresowa strategia rozwoju kraju
  - 1.1.1. Strategia rozwoju kraju 2007–2015
- 1.2. Strategiczne zarządzanie państwem
  - 1.2.1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki
  - 1.2.2. Strategia rozwoju zasobów ludzkich
  - 1.2.3. Strategia rozwoju transportu
  - 1.2.4. Strategia bezpieczeństwa energetycznego i środowiska
  - 1.2.5. Sprawne państwo
  - 1.2.6. Strategia rozwoju kapitału społecznego
  - 1.2.7. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie
  - 1.2.8. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa
- 1.3. Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział 2. Rządowe programy profilaktyczne

- 2.1. Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (PPwR)
- 2.2. Narodowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na lata 2011–2015
- 2.3. Krajowy program przeciwdziałania narkomanii (KPPN)
- 2.4. Krajowy program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w Polsce „GAMBIT”
- 2.5. Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007–2013
- 2.6. Rządowy program poprawy stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach – „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”

Rozdział 3. Rozwój centralnych programów prewencyjnych w Polsce

- 3.1. Program z zakresu prewencji kryminalnej „Bezpieczne miasto”
- 3.2. Program zwiększenia efektywności pracy służby dzielnicowego
- 3.3. Program 17×5
- 3.4. „Bezpieczna Polska” – Program poprawy bezpieczeństwa obywateli
- 3.5. Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”
  - 3.5.1. Obszary realizacji programu
    - 3.5.1.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację programu
    - 3.5.1.2. Bank dobrych praktyk
    - 3.5.1.3. Działania na rzecz propagowania programu
    - 3.5.1.4. Monitorowanie i ocena realizacji programu
    - 3.5.1.5. Finansowanie programu
  - 3.5.2. Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej w latach 2007–2009 (2011)

Rozdział 4. Strategiczne zarządzanie bezpieczeństwem lokalnym

- 4.1. Strategia rozwoju lokalnego
- 4.2. Polityka poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego
- 4.3. Przykłady powiatowych programów zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli
- 4.4. Program ograniczenia przestępczości oraz przywrócenia ładu i porządku publicznego w rejonie PKiN – kryptonim „SEKTOR”

Rozdział 5. Zagraniczne przykłady lokalnych programów prewencyjnych

- 5.1. Brytyjskie programy prewencyjne
  - 5.1.1. *Together*
  - 5.1.2. Program Straży Obywatelskiej – *Civic Watch*
- 5.2. Amerykańskie programy prewencyjne
  - 5.2.1. Program Boston-Fanway
  - 5.2.2. Programy poprawy bezpieczeństwa w Nowym Jorku

Rozdział 6. Budowa systemu bezpieczeństwa i porządku publicznego społeczności lokalnej

- 6.1. Lokalna polityka i strategia bezpieczeństwa i porządku publicznego
- 6.2. Analiza bezpieczeństwa i porządku publicznego
  - 6.2.1. Metodyka oceny zagrożeń i szacowania ryzyka
  - 6.2.2. Zagrożenia naturalne
  - 6.2.3. Zagrożenia o charakterze industrialnym
  - 6.2.4. Zagrożenia o charakterze społecznym
  - 6.2.5. Geografia zagrożeń

Rozdział 7. Budowa programów prewencyjnych

- 7.1. Zespół projektowy
- 7.2. Cele do realizacji i płaszczyzny działania
- 7.3. Metody osiągania celów
- 7.4. Współpraca międzyinstytucjonalna
- 7.5. Źródła finansowania programów
- 7.6. Rola systemów motywacyjnych
- 7.7. Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej
  - 7.7.1. Terytorialność
  - 7.7.2. Nadzór
  - 7.7.3. Kontrola dostępu
  - 7.7.4. Uodpornienie celu
  - 7.7.5. Wygląd i stan utrzymania
  - 7.7.6. Wsparcie użytkownika
  - 7.7.7. Zarządzanie przestrzenią
- 7.8. Wykorzystanie technicznych systemów zabezpieczenia
- 7.9. Medialne aspekty realizowanych działań
- 7.10. Monitorowanie poziomu bezpieczeństwa i system nadzoru nad realizacją przedsięwzięć
- 7.11. Prezentacja efektów
- 7.12. Główne przyczyny niepowodzenia programów prewencyjnych

Zakończenie

Bibliografia

Spis rysunków